

ben vagy az örökös tartományokban kereskedésüket szabadon üzhetik és a szokásos harminczadon kívül semmivel sem terhelhetők. Azt azonban megjegyezzük, hogy az arany, ezüst, kéneseő és salétrom kivitele, Erdélyből és Magyarországból egyaránt tilos, avagy csakis előzetes jóváhagyásunkkal s bánya- és pénzverő hivatalunk pecsétje alatt lesz megengedhető. Ha ilyesmit engedély nélkül szállítanak, elkoboztatik a fiscus számára.

6. Megengedjük a görög társulat tagjainak, hogy maguk közt bírót és esküdteket választsanak, a kik a köztük támadt tisztán kereskedelmi pereket és viszályokat elintézzék, még pedig minden fölebbezés kizárásával. Polgári ügyeik is első fokban az ő választott bírójuk elé tartoznak s onnan fölebbezhetők a thezauráriátushoz; innen viszont, ha a viszály tárgya 500 frtnál nagyobb értékű volna, a bécsi udv. kamara elé terjesztendő, de a bünvádi esetek közvetlenül az erdélyi thezauráriátus elé viendőek, azonban nagyobb fontosságú ügyekben az udvarhoz is lehet felfolyamodni.

7. Senki sem lehet e görög társulatnak tagja a választott bíró előzetes tudta és beleegyezése nélkül s annak kiváltságait sem élvezheti.

8. Megengedjük azt is, hogy ha valamelyik kereskedőnek nemes ember ellen valami jogos panasza vagy követelése volna s azt bírói úton akarná keresni, aziránt ne az erd. főkormányzékhez, hanem a thezauráriátushoz fordulhasson. Azért ha nemes ember kereskedik, ebben a dologban, nem élvezheti nemesi kiváltságát, ő is olyan, mint a többi közönséges kereskedő s kereskedelmi ügyekben ugyanazon kereskedelmi bíróság alá van vetve.

9. Végül az egész társulat e kiváltságokért, a szabadalomlevél keltétől számítva, évenkénti adó fejében: 1000 rajnai frtot fizessen a thezauráriátusba, a mely ezer frtot aztán maguk közt méltányosan vessék ki s osszák meg.

Dr. T. S.

Kasza-behozatal Bécsből 1629-ben. A magyar kamara 1629. ápril. 11-én azt jelentette a bécsi udvari kamarának (Hung. fasc. 14,476.), hogy egyes kereskedők nagy tömegben szállítják a kaszát Bécsből Magyarországba. A minap is a kassai és lőcsei kereskedők 4500 darabot, Bethlen Gábor megbízottjai pedig 1800-at szállítottak Pozsony felé. Most meg bizonyos Czimmermann Ádám nevű eperjesi kereskedő akarná 800 darabot behozni.

A magyar kamara e nagymértékű szállítást fölötte gyanusnak találván, visszatartotta az egész szállitmányt. „Háborus hírek érkeznek mindenfelől — ugymond — s a magyarok igen értik, miként kell a kaszából kardot verni!” Mivel azonban a nádor a továbbszállítást megengedte, a kamara is útnak eresztette a kereskedőket, előbb azonban óvadékot vévén az illetőktől.

Az udvari kamara helyeselvén ez eljárást, 1629. máj. 14-én kimondotta, hogy ezentúl csak külön vámlevéllel engedi meg a kasza-szállítást Magyarországba. A vámlevél kiadását pedig maga számára tartotta fenn,

A kamara gyanuját nem mondhatjuk alaptalannak, mert éppen felsőmagyarországi kereskedőkről volt szó, a kik az erdélyi fejedelemmel állandó összeköttetésben állottak és másrészt Erdélynek abban az időben, különösen Nagy-Disznódon virágzó kassza- és sarló-ipara volt.

Dr. T. S.

A kéntermelés kezdete Magyarországon. Hazánkban 1570-ig nem termeltek ként. A hadi- és más célra szükséges ként Lengyelországból és az osztrák örökös tartományokból hozták be. Ez évben azonban bizonyos Marekquart Márton nevű ember, hosszas és költséges fáradozás után biztos módot talált fel arra, (extrahendi et separandi de Marchasitis mineralibus sic dictis) miként lehet a markasita¹⁾ nevű ásványból a ként elválasztani. A kén fuvására való kemenczét a szomolnoki bányákban fődözte fel. E bányák akkor Thurzó Szaniszló tulajdonában voltak s bizonyos Feygel Péter szepesi kamarai tanácsos birta bérben. Feygel jövedelmezőnek találván a kén előállítását, egyezségre lépett Marekquarttal, s hajlandó volt átengedni neki 7 évre a szomolnoki bányát.

Marekquart ekkor a királyhoz fordult, hogy találmányára pátenst eszközöljön ki. Folyamodásában arra kéri Rudolfot, hogy neki Magyarországon 30 évre kizárólagos szabadalmat adjon a kén előállítására s ez idő alatt senki se merje utánozni az ő találmányát. Kutatásai nyomán több helyet talált az országban, a hol a kén könnyen elő lehetne állítani. Igéri, hogy a hadi célra szükséges kén mázsáját olcsó áron, azaz „uno floreno atque altero minoris“ (?) adja.

A szepesi kamara (Udv. kam. levélt. 14,360. fasc. Hungarica) a folyamodásra, bizonyosan Feygel úrral összejártszva, azt ajánlta a királynak, hogy csak 7 évre adjon pátenst Marekquartnak. Harmincz esztendő igen hosszú idő, s ennyi ideig nem volna tanácsos mindenkit eltiltani a kén előállításától. Különben Marekquart igen ügyes ember, érti a mesterségét s megérdemli a király kegyelmét. Ennek fejében azonban kötelezni kellene őt, hogy a kén mázsáját ő felsége számára 4 frtért (?) „quaternis florenis“ adja.

Dr. T. S.

Erdélyi vadászati tilalom 1700-ban. Az erdélyi főkormányiszék 1700 jan. 20-án (Orsz. Lev. az erdélyi főkormányiszék leveleskönyve II. G. 145. l.) a következő parancsot tette közhírré:

„A statusoknak és a guberniumnak közönséges megegyezéséből parancsoljuk“

„Hogy mivel a vadak az hazából majd teljességgel elpusztulnak, azért a vadászat minden paraszt rendtől ez hazában tilalmas legyen, úgyhogy nemcsak törrel, csővel, hollya-kötéllal, hanem puskával, agárral, kuvasszal és egyszóval semminemű-

1) Szakemberek döntsék el, hogy ez alatt: bizmut vagy más ásvány értendő-e?